הִלְכוֹת בְּרָכוֹת הוֹדָאוֹת סִימָן רכה רכו

לָבָן הָרַבָּה, (כ) וְהַקִּפַּח דְּהַיְנוּ שֶׁבִּטְּלוֹ גָּדוֹל וּמִתּוֹךְ עָבְיוֹ נִרְאֵית קוֹמָתוֹ מְקֻפַּחַת, וְהַנִּנָּס, וְהַדְּרָקוֹנָה דְּהַיְנוּ מִי שֶׁהוּא מָלֵא יְבָלֶת, וּפְתוּיֵי הָרֹאשׁ (כא) שֶׁכָּל שַׂעֲרוֹתָיו דְּבוּקוֹת זֶה בָּזֶה, וְאֶת הַפִּיל, וְאֶת הַקּוֹף, מְבָרֵךְ בָּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם מְשַׁנֶּה הַבְּרִיּוֹת: ט [ס]הָרוֹאֶה אֶת הַחִגְּר, וְאֶת (כב) הַקָּטֵעַ, וְאֶת (כג) הַסּוּמָא, וּמֻכֶּה שְׁחִין, וְהַבַּהֲקָנִין וְהוּא מִי שֶׁמְּנֻמָּר בִּנְקֻדּוֹת (כד) דַּקּוֹת, אִם הֵם (כה) מִמַּעֲי אִמָּם, מְבָרֵךְ מְשַׁנֶּה הַבְּרִיּוֹת, * וְאִם נִשְׁתַּנָּה אַחַר כָּךְ, (כו) מְבָרֵךְ דַּיָּן הָאֱמֶת. [י]וְיֵשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר (כז) דְּדַרְקָא עַל מִי שֶׁמְּצֻטְעָר עָלָיו, (כח) אֲבָל עַל עוֹבֵד כּוֹכָבִים אֵינוֹ מְבָרֵךְ. (כט) וְאֵינוֹ מְבָרֵךְ אֶלָּא פַּעַם רִאשׁוֹנָה שֶׁהַשְּׁנוּי עָלָיו גָּדוֹל מְאֹד. הַגָּה: (ל) וְיֵשׁ אוֹמְרִים (לא) מְשֻׁלָּשִׁים יוֹם (טו) לְשֻׁלָּשִׁים יוֹם (טור): י (לב) [ס]הָרוֹאֶה אֵילָנוֹת טוֹבוֹת וּבְרִיּוֹת נָאוֹת, (לג) * [ע]אֲפִלּוּ עוֹבֵד כּוֹכָבִים אוֹ (יז) בְּהֵמָה, אוֹמֵר בָּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁכָּכָה לוֹ בְּעוֹלָמוֹ. [ס]וְאֵינוֹ מְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם אֶלָּא פַּעַם רִאשׁוֹנָה וְלֹא יוֹתֵר, לֹא עֲלֵיהֶם (לד) וְלֹא עַל אֲחֵרִים, אֶלָּא אִם כֵּן הָיוּ נָאִים מֵהֶם:

א ברכות מ"ג (ע"ב).

רכו הָרוֹאֶה פְּרִחֵי הָאִילָן מַה מְּבָרֵךְ. וּבוֹ סָעִיף אֶחָד:

א [א]הַיּוֹצֵא (א) בִּימֵי נִיסָן וְרָאָה אִילָנוֹת שֶׁמּוֹצִיאִין (ו) (ב) פֶּרַח, אוֹמֵר בָּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁלֹּא חִסַּר בְּעוֹלָמוֹ

מ שם. נ טור בְּשֵׁם הָרַאֲבַ"ד (תשובות ופסקים סי' רכ). ס ברכות (מ"ג ונ"ח ע"ב). ע ירושלמי שם (פ"ט ה"א). פ טור בְּשֵׁם הָרַאֲבַ"ד.

בֵּאוּר הַהֲלָכָה

ט * וְאִם נִשְׁתַּנָּה אַחַר כָּךְ וְכוּ'. וְאִם הָרוֹאֶה אוֹתוֹ אֵינוֹ יוֹדֵעַ אִם נוֹלַד כֵּן אוֹ לֹא, צָרִיךְ עִיּוּן אִם יְבָרֵךְ דַּיָּן הָאֱמֶת [חִידּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר עַיֵּן שָׁם]:

י * אֲפִלּוּ עוֹבֵד גִּלּוּלִים. עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק לג) בְּשֵׁם מָגֵן אַבְרָהָם, וְקִצְּת רְאָיָה לְדָבָר מֵעֲבוֹדָה זָרָה דף כ' (ע"א) דְּקַמְקְשָׁה מֵיתִיבֵי וְכוּ' שֶׁלֹּא יִסְתַּכֵּל אָדָם בְּאִשָּׁה נָאָה וְכוּ', תִּיפּוּק לֵיהּ דַּאֲפִלּוּ הָיָה זָכָר הָיָה אָסוּר לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ מִצַּד דְּאָסוּר לְהִסְתַּכֵּל בִּדְמוּת וְכוּ', אֶלָּא מַאי דְּהִסְתַּכְּלוּת בְּעָלְמָא שָׁרֵי, דְּדַוְקָא לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ בְּיוֹתֵר וּלְהִתְבּוֹנֵן בִּדְמוּתוֹ, וְהָתָם לְעִנְיַן אִשָּׁה אֲפִלּוּ סְתָם הִסְתַּכְּלוּת אָסוּר:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

ח (כ) וְהַקִּפַּח דְּהַיְנוּ וְכוּ'. וּבְכָכוּרוֹת [דף מ"ה (ע"ב)] מַשְׁמַע דְּהוּא אֲרִיךְ וְקַשְׁיָן, וּלְפִי שֶׁדַּק הוּא אֵינוֹ יָכוֹל לִסְבֹּל קוֹמָתוֹ וְנִכְפָּף וְדוֹמֶה כְּמִי שֶׁחֲלִיוֹתָיו שְׁמוּטוֹת [מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק טו)]: (כא) שֶׁכָּל שַׂעֲרוֹתָיו וְכוּ'. וְנוֹלַד כָּךְ מִמַּעֵי אִמּוֹ, דְּאִי (כה) נַעֲשָׂה לוֹ זֶה אַחַר כָּךְ, אוֹמֵר דַּיָּן הָאֱמֶת: ט (כב) הַקִּטֵּעַ. שֶׁנִּקְטְעוּ לוֹ יָדָיו: (כג) הַסּוּמָא. מִשְּׁתֵּי (כו) עֵינָיו: (כד) דַּקּוֹת. הַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ לוֹ נְקוּדוֹת כְּעֲדָשִׁים אֲדֻמִּים קָצָת, אֲבָל שֶׁבֵּין עֲדָשָׁה לַעֲדָשָׁה יֵשׁ לָבָן צַח וּמַבְהִיק, וְעַל שֵׁם אוֹתוֹ הַלָּבָן נִקְרָא בַּהֲקָנִין [מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל (ס"ק יז), וְעַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (ס"ק יט) וּבְקִרְבַּן מְנָדִים (א"א ס"ק יז). אָכֵן אִם שְׁכִיחַ שָׁם הַרְבֵּה אֲנָשִׁים כָּזֶה מִסְתַּבְּרָא דְּאֵין זֶה גְּנַאי וְלֹא שִׁנּוּי שֶׁיְּבָרֵךְ עַל זֶה דַּיָּן הָאֱמֶת וּמְשַׁנֶּה הַבְּרִיּוֹת, וְכָל שֶׁכֵּן אִם נַעֲשָׂה זֶה עַל יְדֵי חֹם הַשֶּׁמֶשׁ וַעֲתִידִין לְהִסְתַּלֵּק נִרְאֶה דְּלִכְלֵי עָלְמָא אֵין לְבָרֵךְ עַל זֶה]: (כה) מִמַּעֵי אִמָּם. קַאֵי אַכֻּלְּהוּ (מ) לְבַד אַקִּשְׁטָעַ: (כו) מְבָרֵךְ דַּיָּן הָאֱמֶת. שֶׁבָּא לוֹ זֶה עַל יְדֵי עִנְיָן: (כז) דְּדַרְקָא וְכוּ'. קַאֵי (מא) עַל בִּרְכַּת דַּיָּן הָאֱמֶת דְּאִינוֹ שַׁיָּךְ אֶלָּא לְמִי שֶׁמְּצֻטְעָר, וּמַצְדִּיק הַדִּין, אֲבָל בִּרְכַּת מְשַׁנֶּה הַבְּרִיּוֹת לֹא שַׁיָּךְ בְּמְצֻטְעָר דַּוְקָא, מִידֵי דְּהֲוֵי אֲפִיל וְקוֹף: (כח) אֲבָל עַל עוֹבֵד כּוֹכָבִים וְכוּ'. מִלְּתָא דְּפְסִיקָא נָקִט, (מב) וְהוּא הַדִּין לְכָל מִי שֶׁאֵינוֹ מְצֻטְעָר עָלָיו: (כט) וְאֵינוֹ מְבָרֵךְ וְכוּ'. זֶה קַאֵי גַּם אַבִּרְכַּת מְשַׁנֶּה הַבְּרִיּוֹת [ט"ז (סק"א)]. וּרְצוֹנוֹ לוֹמַר דַּאֲפִלּוּ (ל) רָאָה כּוּשִׁי אַחַר [וּכְהַאי גַּוְנָא שְׁאָרֵי דְּבָרִים הַנַּ"ל] אַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם גַּם כֵּן אֵינוֹ מְבָרֵךְ, וְהַטַּעַם דְּעַל רִאשׁוֹן שֶׁרוֹאֶה הַדָּבָר וְהַשִּׁנּוּי גָּדוֹל בְּעֵינָיו. וּמִשְּׁמַע מֵהַט"ז (שם) דְּכָל שֶׁכֵּן דְּקַאֵי הַמְחַבֵּר אַבִּרְכַּת דַּיָּן הָאֱמֶת, שֶׁהוּא דַּוְקָא עַל קְרוֹבוֹ וְאוֹהֲבוֹ שֶׁמְּצֻטְעָר עָלָיו, מִסְתַּבְּרָא דְּאִם רוֹאֶה זֶה עוֹד עַל קְרוֹבוֹ אַחֵר בְּוַדַּאי נִתְגַּדֵּל עָלָיו עוֹד הַצַּעַר יוֹתֵר, וְשַׁיָּךְ לְבָרֵךְ עַל זֶה דַּיָּן הָאֱמֶת: (ל) וְיֵשׁ אוֹמְרִים וְכוּ'. וּלְמַעֲשֶׂה (מג) יֵשׁ לְהוֹרוֹת [ג]דְּבָרֵךְ אַחַר שְׁלֹשִׁים בְּלֹא שֵׁם וּמַלְכוּת [אֵלִיָּה רַבָּה (ס"ק כב) עַיֵּן שָׁם]: (לא) מְשֻׁלָּשִׁים יוֹם. פֵּרוּשׁ שֶׁלֹּא רָאָה אַחַר (לב) [ס]הָרוֹאֶה וְכוּ' וּבְרִיּוֹת נָאוֹת. בֵּין זְכָרִים בֵּין נְקֵבוֹת. [ג]וְעַכְשָׁו לֹא נָהֲגוּ כְּלָל לְבָרֵךְ בְּרָכָה זוֹ [חַיֵּי אָדָם (ח"א כלל סג ס"א)] (לג) עַיֵּן שָׁם שָׁטְעִמוֹ], וּמִכָּל מָקוֹם נָכוֹן לְבָרֵךְ בְּלֹא שֵׁם וּמַלְכוּת: (לג) עוֹבֵד כּוֹכָבִים. הַיְנוּ רְאִיָּה בְּעָלְמָא דְּמַתַּר, אֲבָל לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ בְּיוֹתֵר וּלְהִתְבּוֹנֵן בִּדְמוּתוֹ אָסוּר [מָגֵן אַבְרָהָם (סק"כ)]. וְאָסוּר לוֹמַר כַּמָּה נָאָה [כּוּפְיָתִי) [עַצּוּ"ם] זֶה מְשׁוּם 'לֹא תְחָנֵּם' (דברים ז ב) [גְּמָרָא (ע"ז כ.)]: (לד) וְלֹא עַל אֲחֵרִים. אֲפִלּוּ (לד) לְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם:

א (א) בִּימֵי נִיסָן. אוֹרְחָא דְּמִלְּתָא נָקֵט שֶׁאֵז דֶּרֶךְ אֲרָצוֹת הַחַמִּים לְלַבְלֵב הָאִילָנוֹת, וְהוּא הַדִּין בְּחֹדֶשׁ אַחַר כֹּל שֶׁרוֹאֶה הַלְּבְלוּב פַּעַם רִאשׁוֹן מְבָרֵךְ [אַחֲרוֹנִים]: (ב) פֶּרַח. דַּוְקָא פֶּרַח, הָא עָלִים לְחוּדֵיהּ לֹא, וְאַף בְּפֶרַח דַּוְקָא בְּאֵילָנֵי מַאֲכָל שֶׁמְּזַהֶּה הַפֶּרַח עָתִיד לְהִתְגַּדֵּל פְּרִי, אֲבָל

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ח (סה) דְּכֵן הוּא לְפִי גִּרְסָתֵנוּ בְּגֶמָרָא (נח:) דְּקָתָנֵי לָהּ בְּבָרַיְתָא בְּהָדֵי אִינָךְ דְּבָרְכָתָן דַּיָּן הָאֱמֶת, וְכֵן הוּא גַּם כֵּן בְּתוֹסְפְתָּא (פ"י ה"ג). וְהָרַי"ף (סג:) וְהָרֹא"ש (פ"ט סי' יב) נָמֵי מוֹדִים בָּזֶה לְדִינָא, אֶלָּא דְּהָיָה לָהֶם גִּרְסָא אַחֶרֶת, וְהָעָרוּךְ (ערך פתי) דְּפֵרֵשׁ פְּתוּיֵי הָרֹאשׁ שֶׁאֵין רֹאשׁוֹ סְגוֹלֵגֶל אֶלָּא רְחָבָה, עַל כָּרְחָךְ דְּגָרִיס בְּגִרְסַת הָרִי"ף, דְּאִי לָאו הָכִי לֹא סָלְקָא סוּגְיַת הַגְּמָרָא שָׁם בְּמֵאי דְּקָאָמַר דַּיָּקָא נָמֵי עַיֵּן שָׁם: ט (סו) אֵלִיָּה רַבָּה (ס"ק יח). וְנִרְאֶה דְּאִי לָאו הָכִי לֹא שַׁיָּךְ לוֹמַר מְשַׁנֶּה הַבְּרִיּוֹת דְּאֵין זֶה שִׁנּוּי גָּדוֹל כָּל כָּךְ, אֲבָל לְעִנְיַן דַּיָּן הָאֱמֶת, אִם נַעֲשָׂה בְּנוֹ אוֹ קְרוֹבוֹ שֶׁמְּצֻטְעָר עָלָיו סוּמָא אֲפִלּוּ בְּאַחַת מֵעֵינָיו, מִסְתַּבְּרָא דְּיוּכַל לְבָרֵךְ דַּיָּן הָאֱמֶת: (סז) כֵּן הוּא שָׁם בְּגֶמָרָא, וְדִבְרֵי הַפְּרִי מְגַדִּים (א"א ס"ק טז) לֹא אָבִין כְּלָל: (סח) בֵּ"ח (ס"ק יח) וְט"ז (סק"א) וְהַגְּרַ"א וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים, שֶׁהֶחֱיָנוּ, וְכֵן כָּתַב רַשַׁ"י בְּפֶרֶק אֵלּוּ מְנָחוֹת (מנחות עה: ד"ה היה עומד), וְעַיֵּן שָׁם בְּבָפָף מִשְׁנָה שֶׁנִּרְאֶה שֶׁלֹּא רָאָה דִּבְרֵי רַשַׁ"י שֶׁבְּפֶרֶק אֵלּוּ מְנָחוֹת. הֲרֵי שֶׁאֲפִלּוּ שְׁאֵינוֹ נִכָּר כֵּן חָדָשׁ לְיָשָׁן מְבָרֵךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ. יַד אַהֲרֹן (הגב"י). וְיֵשׁ לְחַלֵּק דְּשָׁם מִנְהַג הָעִטָּר נִכָּר. עָתִיד אָדָם לִתֵּן דִּין וְחֶשְׁבּוֹן עַל שֶׁרְאָה מִינֵי מְגָדִים וְלֹא אָכָל, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הָיָה מְצַמְצֵם פֵּרוֹתָיו לְמֵיכַל בְּהוֹן מִכָּל מִינֵי חָדָשׁ. יְרוּשַׁלְמִי (קידושין פ"ד ה"ג), מַשָּׂה מֹשֶׁה (סי' שנט), מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יד): ט (יז) שְׁמְּצֻטְעָר עָלָיו. וְקַאֵי אַבִּרְכַּת דַּיָּן הָאֱמֶת, אֲבָל אִם הֵם מִמַּעֵי אִמָּם מְבָרֵךְ לְעוֹלָם מְשַׁנֶּה הַבְּרִיּוֹת. ט"ז (סק"א), מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יח): (טו) לְשֻׁלָּשִׁים יוֹם. פֵּרוּשׁ שֶׁלֹּא רָאָה אַחַר כְּיוֹצֵא בּוֹ תּוֹךְ שְׁלֹשִׁים יוֹם: י (טז) אֲפִלּוּ וְכוּ'. דְּהַיְנוּ רְאִיָּה בְּעָלְמָא דְּמַתַּר, אֲבָל לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ בְּיוֹתֵר אָסוּר. וְאָסוּר לוֹמַר כַּמָּה נָאָה (כוּפְיָתִי) [עַצּוּ"ם] זֶה: (יח) בְּהֵמָה. עַל תְּדִירָה אֵין לְבָרֵךְ, דְּמֵיעִיקָּרָא חֵלֶק א' סִימָן רס"ה:

א (ו) פֶּרַח. וְאֵין מְבָרְכִין כִּי אִם עַל אִילָנֵי מַאֲכָל. הִלְכוֹת קְטַנּוֹת חֵלֶק ב' סִימָן רכ"ה.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

מְלוּם וּבָרָא בו בְּרִיּוֹת טובות וְאִילָנוֹת טובות לַהֲנוֹת בָּהֶם בְּנֵי אָדָם. [ב]וְאֵינוֹ מְבָרֵךְ (ג) אֶלָּא פַּעַם אַחַת בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה. (ד) וְאִם אֵחַר לְבָרֵךְ (ה) עַד אַחַר שֶׁגָּדְלוּ הַפֵּרוֹת, לֹא יְבָרֵךְ עוֹד:

רכז בִּרְכַּת הַזֵּיקִים. וּבו ג׳ סְעִיפִים:

א [א]עַל הַזֵּיקִים, וְהוּא כְּמִין כּוֹכָב (א) הַיּוֹרֶה כַּחַץ בְּאֹרֶךְ הַשָּׁמַיִם (ב) מִמָּקוֹם לְמָקוֹם וְנִמְשָׁךְ אוֹרוֹ כְּשֶׁבָּט, וְעַל רַעֲדַת הָאָרֶץ, וְעַל (ו) [א] (ג) הַבְּרָקִים, וְעַל הָרְעָמִים, [ב]וְעַל רוּחוֹת (ד) שֶׁנָּשְׁבוּ בְּזַעַף, (ה) עַל כָּל אֶחָד מֵאֵלּוּ אוֹמֵר בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם עוֹשֶׂה מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית. (ו) [ג]וְאִם יְרָצָה יֹאמַר (ז) בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁכֹּחוֹ וּגְבוּרָתוֹ מָלֵא עוֹלָם: **ב** [ד]כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נִתְפַּזְּרוּ הָעָבִים נִפְטָר בִּבְרָכָה אַחַת, (ח) נִתְפַּזְּרוּ בֵּין בָּרָק

[א] הַבְּרָקִים. עַיֵּן בְּאֹר הַיטֵב, וְעַיֵּן בְּרַכֵּי יוֹסֵף (סק״ד) שֶׁאִם בֵּרַךְ עַל הַבָּרָק וְנִתְכַּוֵּן לִפְטֹר הָרַעַם הַבָּא אַחֲרָיו יָצָא. וְעַיֵּן שָׁם (ס״ק א, ב, ו) בְּשֵׁם תְּשׁוּבַת כְּתָב יָד לְמַהֲרַ״מ בֶּן חָבִיב בְּצַל הַמְחַבֵּר גַּם פְּשׁוּט שֶׁכָּתַב לֹא רָאִינוּ מְבָרְכִים עַל כּוֹכָב הֶרֶץ מִפְּקוֹם לְמָקוֹם, אֲבָל כֵּיוָן שֶׁמַּכִּירִין בְּפוֹסְקִים, לֹא רָאִינוּ אֵינוֹ רָאוּי, וְצָרִיךְ לְבָרֵךְ, וְלֹא יְבָרֵךְ

בְּאֹר הַגּוֹלָה

ב מְרַדְּכִי שָׁם (פ״ו סי׳ קמח) הַגָּהוֹת מָיְמוֹנִיּוֹת (פ״י אות ט).

א בְּרָכוֹת נ״ד (ע״א) וְנ״ח (ע״ב).

ב תּוֹסָפוֹת (נט. ד״ה על הרוחות) בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי (פ״ט ה״ב).

ג שָׁם נ״ט (ע״א) כְּאוֹקִימְתָּא דְּרַבָּא כְּפֵרוּשׁ הַתּוֹסָפוֹת (ד״ה רבא) וְהָרַי״ף (מג:) וְהָרַמְבַּ״ם (פ״י הי״ד) וְהָרא״ש (פ״ט סי׳ יג).

ד יְרוּשַׁלְמִי שָׁם לְפֵרוּשׁ רַבֵּנוּ יוֹנָה (מג: ד״ה אם) בְּשֵׁם רַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל (נט. ד״ה ירושלמי) וְהָרא״ש (שם).

בְּאֹר הַיטֵב

כ״ח [וְהוּא הַדִּין רוֹאֶה פּוֹרַחַת בְּחֹדֶשׁ אֲדָר]:

א (ו) הַבְּרָקִים. בְּלִיצ״ן בִּלְשׁוֹן אַשְׁכְּנַז, אוֹמֵר עוֹשֶׂה מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, דְּלֹא שַׁיָּךְ לוֹמַר שֶׁכֹּחוֹ וּגְבוּרָתוֹ מָלֵא עוֹלָם, שֶׁאֵין נִרְאִין בְּכָל הָעוֹלָם. וְעַל הָרְעָמִים בִּלְשׁוֹן אַשְׁכְּנַז דוֹנֶר״ן, אִם יִרְצֶה אוֹמֵר מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית דְּמַעֲשֵׂה הֵם, וְאִם יִרְצֶה אוֹמֵר שֶׁכֹּחוֹ וּגְבוּרָתוֹ מָלֵא עוֹלָם שֶׁהַקּוֹל נִשְׁמָע בְּכָל הָעוֹלָם. וּמִשּׁוּם הָכִי כָּתַב הַמְחַבֵּר בְּזַעַף, רְצוֹנוֹ לוֹמַר בְּכֹחַ גָּדוֹל, אֲז אוֹמֵר עוֹשֶׂה מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית אוֹ שֶׁכֹּחוֹ וכו׳, אֲבָל אִם נָשְׁבוּ בִּנְחַת אוֹמֵר דַּוְקָא עוֹשֶׂה מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית. וְכָתַב הַפְּמַגֵּן אַבְרָהָם (סק״א), אִם שָׁמַע רַעַם וְרָאָה בָּרָק כְּאֶחָד, מְבָרֵךְ עַל שְׁנֵיהֶם בְּרָכָה אַחַת בָּרוּךְ עוֹשֶׂה מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, דְּאֵין מַרְבִּין בִּבְרָכוֹת, אֲבָל אִם הֵם בְּאִים בְּזֶה אַחַר זֶה,

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

אֵילָנֵי סָרָק לֹא [אַחֲרוֹנִים]: (ג) אֶלָּא פַּעַם אַחַת. מִדְּסָתָם, מַשְׁמַע (ו) דְּאֲפִלּוּ עַל אִילָנוֹת אֲחֵרִים לֹא יְבָרֵךְ וְכַנַּ״ל בְּסִימָן רכ״ה סָעִיף י׳: (ד) וְאִם אֵחַר לְבָרֵךְ וכו׳. הֵינוּ, אֲפִלּוּ לֹא רָאָה כְּלָל מִקֹּדֶם, אֲפִלּוּ הָכִי אִבֵּד הַבְּרָכָה כֵּיוָן שֶׁגָּדְלוּ הַפֵּרוֹת, כֵּן מַשְׁמַע בְּבֵית יוֹסֵף (ד״ה היוצא), אֲבָל בְּאַלִּיָּה רַבָּה (סק״ב) הִכְרִיעַ לְדִינָא (ז) דְּאִם לֹא רָאָה מִקֹּדֶם [א]לֹא אִבֵּד הַבְּרָכָה, וְכֵן מַשְׁמַע גַּם כֵּן בְּבֵאוּר הַגְּרָ״א דַּאֲפִלּוּ כְּבָר גָּדַל הַפֵּרִי לֹא אִבֵּד הַבְּרָכָה. וּמִכָּל מָקוֹם אִם כְּבָר גָּדַל הַפֵּרִי וְנִגְמַר כָּל צָרְכּוֹ שֶׁרָאוּי לְבָרֵךְ עָלָיו שֶׁהֶחֱיָנוּ, מַשְׁמַע מִפֵּרִי מְגֻדָּלִים (א״א סק״א) וְחַיֵּי אָדָם (ח״א כלל סג ס״ב) שֶׁשּׁוּב אֵין כְּדַאי לְבָרֵךְ בְּרָכָה זוֹ: (ה) עַד אַחַר שֶׁגָּדְלוּ. אֲבָל קֹדֶם שֶׁגָּדְלוּ הַפֵּרוֹת (ג) יוּכַל לְבָרֵךְ, וַאֲפִלּוּ לֹא בֵּרַךְ בְּשָׁעַת רְאִיָּה רִאשׁוֹנָה [תְּשׁוּבַת מַהֲרִ״ל סִימָן קמ״ג]:

א (א) הַיּוֹרֶה כַּחַץ. וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁהוּא כּוֹכָב שֶׁיֵּשׁ לוֹ זָנָב וְשֶׁבָּט שֶׁל אוֹרָה, [ב]וּשְׁנֵיהֶם הָעָתִיקוּ אֲחֵרוֹנִים לְדִינָא. וְאִם אוֹתוֹ כּוֹכָב עַצְמוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ שֶׁבֶט רוֹאֶהוּ עוֹד הַפַּעַם בְּלַיְלָה אַחֵרֶת, אֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְבָרֵךְ (ו) כָּל שֶׁהוּא עֲדַיִן בְּתוֹךְ שִׁשִּׁים יוֹם לִרְאִיָּה רִאשׁוֹנָה: (ב) מִמָּקוֹם לְמָקוֹם. וְלֹא יְבָרֵךְ בְּלַיְלָה אֶחָד (ג) רַק פַּעַם אַחַת, אֲפִלּוּ אִם רָאָה כּוֹכָב אַחֵר רָץ בְּאוֹתוֹ לַיְלָה: (ג) הַבְּרָקִים. בְּלִיצִי״ן בִּלְשׁוֹן אַשְׁכְּנַז. וְאוֹתָן שֶׁהֵן בָּאִים בְּלֹא רַעַם כְּלָל רַק מֲחֻמַּת חֹם, מְצַדֵּד הַחַיֵּי אָדָם (ח״א כלל סג ס״ז) שֶׁאֵין זֶה בְּרָקִים הַנִּזְכָּר בַּגְּמָרָא (נט.) וְאֵין מְבָרְכִין עֲלֵיהֶם: (ד) שֶׁנָּשְׁבוּ בְּזַעַף. וְאִם שֶׁלֹּא בְּזַעַף, אִם הוּא (ג) רוּחַ גָּדוֹל מְבָרֵךְ עוֹשֶׂה מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, וְלֹא יוּכַל לְבָרֵךְ שֶׁכֹּחוֹ וּגְבוּרָתוֹ וכו׳ אַחֲרֵי שֶׁהוּא שֶׁלֹּא בְּזַעַף גָּדוֹל. וְטוֹב לְבָרֵךְ תָּמִיד עַל רוּחַ סְעָרָה שֶׁאֵין מְצוּיָה רַק בִּרְכַּת עוֹשֶׂה מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, שֶׁבָּזֶה בְּוַדַּאי יוֹצֵא מִמַּה נַּפְשָׁךְ, (ד) כִּי אֵין אָנוּ בְּקִיאִין כָּל כָּךְ מַהוּ בְּזַעַף: (ה) עַל כָּל אֶחָד וכו׳. וְהָעוֹלָם (ה) נוֹהֲגִים לְבָרֵךְ

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ו) עַל הַבְּרָקִים עוֹשֶׂה מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, וְעַל הָרְעָמִים שֶׁכֹּחוֹ וּגְבוּרָתוֹ וכו׳, וְכֵן מִסְתַּבֵּר שֶׁעַל יְדֵי הָרַעַם נִרְאֶה גְּבוּרָתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹתֵר מִבְּבָרָק. אָמְנָם בָּאֱמֶת שַׁיָּךְ כָּל אַחַת מֵהַבְּרָכוֹת עַל שְׁנֵיהֶם, (ו) וְעַל כֵּן אִם שָׁמַע רַעַם וְרָאָה בָּרָק כְּאֶחָד מְבָרֵךְ בְּרָכָה אַחַת, דְּהֵינוּ (ז) עוֹשֶׂה מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית עַל שְׁנֵיהֶם, וְאִם בֵּרַךְ שֶׁכֹּחוֹ וּגְבוּרָתוֹ מָלֵא עוֹלָם, גַּם כֵּן יוֹצֵא. וְאִם לֹא הָיוּ תְּכוּפִים זֶה אַחַר זֶה, מְבָרֵךְ תְּחִלָּה עַל הַבָּרָק [שֶׁהוּא מִתְרָאֶה תְּחִלָּה לְעֵין הָאָדָם] עוֹשֶׂה מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, וְאַחַר כָּךְ עַל הָרַעַם שֶׁכֹּחוֹ וּגְבוּרָתוֹ מָלֵא עוֹלָם. (ח) וְהוּא הַדִּין אִם לֹא רָאָה אֶת הַבָּרָק וְשָׁמַע קוֹל הָרַעַם וּבֵרַךְ עָלָיו שֶׁכֹּחוֹ וּגְבוּרָתוֹ מָלֵא עוֹלָם אוֹ שֶׁבֵּרַךְ עוֹשֶׂה מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, וְאַחַר כָּךְ רָאָה בָּרָק, מְבָרֵךְ עָלָיו גַּם כֵּן עוֹשֶׂה מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית. וְעַיֵּן בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (סק״א) שֶׁכָּתַב בְּשֵׁם הַבְּרַכֵּי יוֹסֵף (סק״ד) דְּאִם בֵּרַךְ עַל הַבָּרָק וְנִתְכַּוֵּן לִפְטֹר הָרַעַם הַבָּא אַחֲרָיו, יָצָא בְּדִיעֲבַד, וּרְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּאַחֲרֵי שֶׁטָּבַע הַבְּרִיאָה שֶׁאַחַר הַבָּרָק יוֹצֵא רַעַם, אִם כֵּן חָל בִּרְכָתוֹ עַל הָרַעַם שֶׁיָּצָא אַחַר כָּךְ: (ו) וְאִם יִרְצֶה וכו׳. אֲבָל לֹא יְבָרֵךְ שְׁתֵּי בְּרָכוֹת כְּאַחַת, אֶלָּא אוֹ זוֹ אוֹ זוֹ: (ז) בָּרוּךְ וכו׳ שֶׁכֹּחוֹ וּגְבוּרָתוֹ וכו׳. רְצוֹנוֹ לוֹמַר בָּרוּךְ הַנּוֹתֵן כֹּחַ לְהַטְבָּע לְהָרְאוֹת כֹּחַ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית כְּדֵי שֶׁיִּירְאוּ מִלְּפָנָיו [אֲלִיָּה רַבָּה (סק״ד) בְּשֵׁם אַבּוּדְרָהָם (הל׳ ברכת הראי״ה)]: **ב** (ח) נִתְפַּזְּרוּ וכו׳. וְדַוְקָא הֵיכָא דְּהַשָּׁמַיִם נִטְהָרוּ וְזָכוּ לְגַמְרֵי בֵּין בָּרָק לְבָרָק, וְאַחַר כָּךְ נִתְקַדְּרוּ הַשָּׁמַיִם בְּעָבִים וְשָׁמַע עוֹד קוֹל רַעַם וּבָרָק, צָרִיךְ לְבָרֵךְ מֵחָדָשׁ עֲלֵיהֶם, דְּהָוֵי מִלְּתָא חַדְתָּא, (ט) אֲבָל הֵיכָא שֶׁנִּתְפַּזְּרוּ הָעָבִים עַל יְדֵי הָרוּחַ אֶחָד הֲנָּה וְאֶחָד הֲנָּה וְעַדַיִן מְעֻנָּן הָרְקִיעַ, אֲז נִפְטָר הַכֹּל עַל יְדֵי בְּרָכָה הָרִאשׁוֹנָה וְאֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְבָרֵךְ מֵחָדָשׁ. (י) וּמַשְׁמַע בִּירוּשַׁלְמִי (פ״ט ה״ב) דְּדַוְקָא בְּאוֹתוֹ יוֹם, אֲבָל בְּיוֹם אַחֵר בְּכָל גַּוְנָא לְחַזֵּר וּלְבָרֵךְ. וְלִכְאוֹרָה מַאי שְׁנָא מִכּוֹכָב שֶׁיֵּשׁ לוֹ זָנָב, וְאִפְשָׁר מִשּׁוּם דְּזֶה אֵינוֹ מְצוּי לְהַכִּיר שֶׁהוּא אוֹתוֹ הַכּוֹכָב שֶׁרָץ מֵאֶתְמוֹל וּמִסְתָּמָא כּוֹכָב אַחֵר הוּא, וּמַה שֶּׁכָּתַב אֶפְלּוּ אִם רָאָה כּוֹכָב אַחֵר וכו׳, הֵיינוּ אֶפְלּוּ בְּצַד אַחֵר שֶׁל הָרְקִיעַ: (ג) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א) בְּשֵׁם הַתּוֹסָפוֹת (נט. ד״ה על הרוחות) וְכֵן כָּתַב בְּתוֹסְפֵי הָרֹא״שׁ (נד. ד״ה על הרוחות) וְאֲלִיָּה רַבָּה (סק״ב) בְּשֵׁם הָרוֹקֵחַ (סי׳ שמג) וּמִדְּרָכָיו (פ״ט סי׳ רטו) וַאֲגָדָה (פ״ט סי׳ רג): (ד) כִּי הַמָּגֵן אַבְרָהָם (שם) הָעָתִיק שֶׁזַּעַף הוּא הַנִּשְׁמָע בְּכָל הָעוֹלָם, וְעַיֵּן בְּתוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב (פ״ט ס״ב) שֶׁהֵבִיא בְּשֵׁם רַשְׁ״י (נד. ד״ה מלא) שֶׁאֵלּוּ נִרְאִין אוֹ נִשְׁמָעִין לְמֵרָחוֹק, וּמִשְּׁמַע שֶׁכָּזֶה לְבַד זַי״ז: (ה) ט״ז (סק״א): (ו) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א): (ז) הַיְינוּ לְפִי מִנְהַג הָעוֹלָם שֶׁמְּהַדְּרִין שֶׁלֹּא לְבָרֵךְ עַל בָּרָקִים שֶׁכֹּחוֹ וּגְבוּרָתוֹ וכו׳, אֲבָל בָּאֱמֶת מִדִּינָא דְּגְמָרָא (נט.) אֵין לָזֶה מָקוֹם כְּלָל, וּתְמִיהָ גְּדוֹלָה עַל בְּאֹר הַיטֵב (סק״א) שֶׁכָּתַב דְּמַה שֶּׁכָּתַב הַמְחַבֵּר וְאִם יִרְצֶה אוֹמַר וכו׳ זֶה קָאֵי וכו׳, דְּדִבְרֵי הַמְחַבֵּר נִיחָא כְּשִׁיטוֹתוֹ: (ח) אֲלִיָּה רַבָּה (סק״ד): **ב** (ט) לְחֶם חֲמוּדוֹת (פ״ט אות מא) וְאֲלִיָּה רַבָּה (סק״ה): (י) וְהוּבָא בְּרָא״ש אות י״ג בְּפֶרֶק הָרוֹאֶה (פ״ט) עַיֵּן שָׁם:

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וּבלוח ברכת הנהנין (שם) כתב שאם איחר מלברך עד שנפל הפרח וגדלו הפירות לא יברך עוד, ויש חולקים בזה, לכן טוב לברך בלא שם ומלכות. **ב]** ובסדר ברכת הנהנין (פי״ג הט״ו) הזכיר רק כוכב היורה כחץ באורך השמים ממקום למקום.

Mishna Brura Memukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah